

LOVAČKO DRUŠTVO IZ KARAŠEVSKJE OPĆINE

Lovačko društvo iz karaševske općine trenutno obuhvaća 35 članova s položenim lovačkim ispitom, koji redovno plaćaju godišnju članarinu Karaš-severinskom savezu lovaca i sportskih ribolovaca i samim time imaju pravo ići u sportski lov.

Od ukupnog broja članova, 3 su iz Nermiđa, 6 iz Jabalča i čak 26 iz Karaševa, a rukovoditelj lovačke grupe iz karaševske općine je gosp. Đuređ Bajka, inače lovac od 1982. godine.

„Naši lovci imaju zavidnu razinu znanja iz ovog područja i svi poštuju lovačku etiku, tradiciju i običaje. To sam opazio prilikom svakog organiziranog zajedničkog lova. Uvijek imaju na umu da divljač nije samo meta koju obavezno treba strijeljati ili promatrati isključivo kao meso, nego je ona dio prirode koju svaki od nas mora poštovati i cijeniti. Pri svakom organiziranom lovu imamo zajednički sastanak i dogovor o pravilima lova, o načinu lova, o vrsti divljači koja se lovi i, što je najvažnije, o pravilima sigurnosti pri rukovanju oružjem kojih se svaki naš član strogo mora pridržavati. Uostalom, zahvaljujući dobroj organizaciji i korektnosti naših članova, na karaševskom području nisu u zadnjih dvadesetak

Karaševski lovci prenoše hranu za divljač

godina zabilježeni slučajevi krivolova i nije podnesena nijedna kaznena prijava zbog protuzakonitog lova“, rekao nam je Đuređ Bajka, koji se već više od tri desetljeća bavi sportskim lovom, a u zadnjim godinama nadzire i brine o grupi lovaca iz karaševske općine.

Fond divljači na karaševskom

području se svakim danom povećava, posebice u zadnjim godinama i nema vrste životinja koja bi bila posebno ugrožena prekomjernim lovom. Počevši s 2011. godinom, i opet pod nadzorom karaševskog lovovođe Bajke, lovci iz karaševske općine, među kojima se posebno ističu Marjan Bokšan i Zoran Dragija, iskazuju ljubav prema prirodi i divljim životinjama aktivnim radom na čuvanju, zaštiti i prehrani divljači, posebno u zimskom periodu i za vrijeme vremenskih nepogoda, kada je to praktički i najpotrebnije. Na više mjesta iz karaševskog lovačkog fonda su postavljena hranilišta gdje ovi lovci povremeno iznose velike količine hrane i soli. Upravo ovaj čin pomaže da fond divljači opstane na našem području i samim time da se regenerira i umnoži jer je opće poznato da divljač koja nije dobro hranjena u zimskom periodu migrira u druga područja i ako tamo nađe dovoljno hrane onda tamo i ostane.

Ivan Dobra

UREDNIŠTVO:

ISSN KOD 1841-9925

Počasni glavni urednik: prof. Milja RADAN

Glavni urednik: Ivan DOBRA

Urednici: Lina TINKUL; Daniel LUKAČELA;

Slavica-Marija MUSELIN; Marija LACKIĆ

Tehnoredaktor: Zlatko Nikola URSUL, Tincul Marian

Fotoreporter i grafički dizajn: Ljubomir RADAN

Adresa: Carașova 22, Caraș-Severin, 327065 România

Telefon: 0040-255-232255; fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro

REDACȚIA:

COD ISSN 1841-9925

Redactor principal onorific: prof. Mihai RADAN

Redactor principal: Ivan DOBRA

Redactori: Lina TINCUL; Daniel LUCACELA;

Slavița-Maria MUSELIN; Maria LAȚCHICI

Tehnoredactor: Zlatko Nikola URSUL, Tincul Marian

Fotoreporter și designer: Liubomir RADAN

Adresa: Carașova 22, jud. Caraș-Severin, 327065 România

Telefon: 0040-255-232255; fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro

U OVOM BROJU / ÎN ACEST NUMĂR:

USKRS U KEČI

str. 4
pag. 4

USKORO ZAPOČINJE...

str. 5
pag. 5

KARAŠEVCI U...

str. 6-7
pag. 6-7

DVOJEZIČNO GLASILO KARAŠEVSKIH I TAMIŠKIH HRVATA
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A UNIUNII CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

Godina: XX
Broj: 98.
travanj 2013.
Anul: XX
Nr.: 98
aprilie 2013

U KARANSEBEŠU ODRŽANA DRŽAVNA OLIMPIJADA HRVATSKOG JEZIKA

Unatoč krizi i ove je godine organizirana državna olimpijada hrvatskog jezika i književnosti i to u našoj županiji, u gradu Karansebešu, od 2.-5. travnja.

nastavak na 2. str.

nastavak s 1 str.

U KARANSEBEŠU ODRŽANA DRŽAVNA OLIMPIJADA HRVATSKOG JEZIKA

U z hrvatski jezik, ovdje je održana i olimpijada ruskog i ukrajinskog jezika.

Sama olimpijada održana je u prostorijama dviju srednjih škola: u Teoretskoj srednjoj školi Traian Doda – natjecali su se učenici ukrajinskog jezika iz županija Botoșani, Timiș, Caraș-Severin, Maramureș i Suceava, njih sveukupno 37, a u Tehnološkoj srednjoj školi Dacia natjecali su se učenici hrvatskog jezika iz naše županije i učenici ruskog jezika koji su pristigli iz županija Tulcea, Constanța, Suceava, Brăila i Iași, njih sveukupno 60.

Na svečanom otvaranju održanom u Domu kulture Karansebeša, sudionicima su se obratili između ostalih generalni inspektor prof. dr. Mihai Susoi, njegov zamjenik prof. dr. Nicolae Grindeanu kao i ostali uzvanici, a među njima i zastupnik hrvatske manjine u Parlamentu Rumunjske, gospodin Slobodan Ghera.

Trećeg travnja učenici su pisali pismeni test, a neki su imali i usmenu provjeru. Unatoč tmurnom vremenu, na izletu koji je organiziran u četvrtak učenici su posjetili pravoslavni samostan Prislop, u kojem je

VII. RAZRED					
Br.	Ime i prezime	Razred	Škola	Finalna ocjena	Nagrada
1.	CHEDA G. BISERKA	VII	LIC. TEORETIC BILINGV ROMÂNNO-CROAT CARAȘOVA	9,90	I
2.	ȘVENAC M. MARIA	VII	ȘCOALA GIMNAZIALĂ CLOCOTICI	9,50	II
3.	CHICHEȘ GHE. SLAGEANA-IVANCA	VII	ȘCOALA GIMNAZIALĂ CLOCOTICI	9,10	POHVALNICA

VIII. RAZRED					
Br.	Ime i prezime	Razred	Škola	Finalna ocjena	Nagrada
1.	CIURLA I. MARIA	VIII	ȘCOALA GIMNAZIALĂ LUPAC	9,80	I
2.	BOȘCA M. SNEJANCA-MARIA	VIII	ȘCOALA GIMNAZIALĂ CLOCOTICI	9,60	II
3.	PETRUȚ M. DANIELA ANCA	VIII	LIC. TEORETIC BILINGV ROMÂNNO-CROAT CARAȘOVA	9,50	III
4.	NECULA D. MARTINA	VIII	ȘCOALA GIMNAZIALĂ LUPAC	9,30	POHVALNICA
5.	MAROSUL P. MARIA-BLAZENKA	VIII	ȘCOALA GIMNAZIALĂ LUPAC	9,20	POHVALNICA
6.	MILOȘ P. IVANA-MARIA	VIII	ȘCOALA GIMNAZIALĂ CLOCOTICI	8,00	POHVALNICA
7.	ADAM M. IVAN MIHAI	VIII	ȘCOALA GIMNAZIALĂ CLOCOTICI	8,00	POHVALNICA

II. razred SREDNJE ŠKOLE					
Br.	Ime i prezime	Razred	Škola	Finalna ocjena	Nagrada
1.	FACRACI P. ANCA SVETLANA	X	LIC. TEORETIC BILINGV ROMÂNNO-CROAT CARAȘOVA	9,60	I
2.	BEUL M. BIANCA MIHAELA	X	LIC. TEORETIC BILINGV ROMÂNNO-CROAT CARAȘOVA	9,40	II
3.	MALIȘ V. LIUBA VASILISA	X	LIC. TEORETIC BILINGV ROMÂNNO-CROAT CARAȘOVA	8,50	POHVALNICA

Zajednička slika naših olimpijaca

pokopan poznati rumunjski teolog Arsenije Boca, zatim ostatke tvrđave Sarmisegetuze i dvorac poznate velikaške obitelji Korvin.

Kao i prošle godine, broj učenika koji su mogli sudjelovati na državnoj olimpijadi bio je jako mali. Naime, na državnoj je olimpijadi sudjelovalo samo 13 učenika. Resorno ministarstvo kao organizator opravdava to nedostatkom financijskih sredstava, ali i time da naši učenici dolaze samo iz jedne županije. Nažalost, iz susjedne nam županije, Timiș,

nismo ni ove godine imali učenike na olimpijadi.

Svečano zatvaranje olimpijade održano je također u Domu kulture Karansebeș i tom su prilikom najboljim učenicima uručene i prigodne nagrade. Osim financijske nagrade koju je dodijelilo Ministarstvo obrazovanja Rumunjske, naši su učenici dobili i poklon od strane Veleposlanstva Republike Hrvatske u Rumunjskoj.

Unatoč smanjenom broju učenika pa i članova komisije koja ocjenjuje učeničke radove kao i raznim poteškoćama u organizaciji lokalne pa županijske faze, olimpijada je uspješno okončana, a ovogodišnje dobitnike navodimo u donjoj tablici:

Na kraju čestitamo svim učenicima koji su sudjelovali i pritom osvojili nagrade, njihovim profesorima koji su ih pripremali za ovo natjecanje i želimo svima još veće uspjehe sljedeće godine. Do tada, sjetimo se i primjenjujmo staru latinsku posloviцу ORA ET LABORA!

Maria Lațchici

VJENČANJE U ZGRADI ZHR-A

U zgradi Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj vjenčali su se 6. travnja 2013. godine **Marian Mihai-Mita** iz Karașeva i **Anca-Marta Moldovan** iz istoga mjesta. Sudbonosno "da" su mladenci izrekli karașevskom knezu, a ceremonija građanskog vjenčanja je održana u prisustvu roditelja, kumova, rodbine i brojnih prijatelja.

ANUNȚ DEOSEBIT DE IMPORTANT

Poliția **Carașova** atrage atenția cetățenilor comunei Carașova că utilizarea focului deschis în locuri cu pericol de incendiu și pe timp de vânt este interzisă. Cu toate că s-au tras numeroase semnale de alarmă în ceea ce privește pericolul pe care incendiile de vegetație uscată îl reprezintă sau pagubele pe care acestea le pot produce, se pare că unii cetățeni nu și-au dat seama încă de pericolele la care se expun atunci când aprind miriștile sau pășunile. Cauza probabilă a incendiilor de vegetație uscată o constituie focul lăsat nesupravegheat sau acțiunea intenționată a unei persoane.

În aceste condiții poliția trage un semnal de alarmă către populație, cerându-le să fie atenți și să respecte regulile elementare pentru ca orice pericol să fie evitat în momentul arderii unei miriști sau a vegetației uscate. De exemplu, în perioadele de caniculă și secetă prelungită sau pe timp de vânt, arderea miriștilor, vegetației uscate și a resturilor vegetale este interzisă. Pentru ca arderea să poată fi controlată, vegetația uscată și resturile vegetale se colectează în grămezi, iar acestea trebuie să fie amplasate departe de căile de comunicație, construcții, culturi agricole vecine, instalații sau păduri. Arderea miriștii, a vegetației uscate și a resturilor vegetale se execută numai după obținerea permisului de lucru cu focul. Arderea vegetației uscate și a resturilor vegetale în cadrul gospodăriei cetățenesti nu necesită obținerea permisului de lucru cu focul.

Pentru a diminua riscul de a deveni victimă a furturilor din sălașe, **Inspectoratul de Poliție al Județului Caraș – Severin** vă face câteva recomandări:

- nu lăsați sălașul nesupravegheat pentru o perioadă lungă de timp;
- nu lăsați la vedere obiecte care pot fi ușor valorificate mai ales la centrele de colectare a fierului vechi (butoaie metalice, cazane, table, baloți de sârmă, cabluri etc.);
- nu lăsați în interiorul sălașului scule, unelte, drujbe sau chiar alimente.

-acordați atenție tuturor persoanelor care își fac drum în jurul sălașului dumneavoastră-s-ar putea afla în recunoașterea terenului.

- în lipsa dumneavoastră lăsați un câine de pază în zona sălașului.

Pentru siguranța locuinței dumneavoastră poliția vă recomandă:

- sistemele de siguranță performante reduc considerabil riscul evenimentelor neplăcute;
- dacă ați pierdut cheia de la locuință, înlocuiți imediat dispozitivul de închidere;

- nu păstrați în casă sume importante de bani și nu faceți publice valorile pe care le dețineți;
- nu permiteți copiilor să deschidă ușa persoanelor necunoscute indiferent de motivele invocate;
- nu permiteți accesul în locuințe persoanelor care vând diferite produse.

Ivan Dobra

ANUNȚURI

Suntem un tour operator la nivel european și desfășurăm în România toate activitățile de back office, call centre și rezervări ale agențiilor cu care operăm. Activăm din 2001 pe piața europeană și din 2005 în România, la Brașov.

De curând am deschis o colaborare cu Croația, cautăm vorbitori de limba croată la un nivel mediu/avansat care să fie interesați într-o colaborare bazată pe o activitate turistică.

Descrierea postului:

- promovarea și vânzarea pachetelor de servicii ale companiei;
- procesarea datelor și detaliilor activității desfășurate;
- contactarea potențialilor clienți și preluarea apelurilor de la cei deja existenți.

Cerințe:

- absolut(ă) studii medii (liceu) sau superioare;
- vorbitor fluent al limbii CROATE;
- persoana dinamică, cu abilități dezvoltate de comunicare și relaționare;
- cunoștințe foarte bune operare PC, MS Office.

Ofertă (bonusuri, beneficii):

- bonus pentru rezultate deosebite;
- șanse reale de promovare.

Pentru mai multe informații, contactați-ne la numărul de telefon 0040 758110022 sau e-mail claudiaciurca@unygroup.eu

Vând casă în Clocotici cu 720m². Casă de cărămidă 213. Mai multe informații puteți obține la numărul de telefon 0255234153.

Svakog petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Reșice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

PROBLEM PSA LUTALICA

Na zadnjem sastanku karaševskog Mjesnog vijeća, jedan od naših mjesnih izabranika je s pravom podignuo problem uličnih pasa.

I doista, pse lualice susrećemo svugdje u našem mjestu, na svakom uglu ulice, ispred zgrade općine, kod dućana, a posebice u dvorištu Dvojezične gimnazije iz Karaševa. Neki su veoma agresivni i nasilni, često napadaju ljude, učenike i osobe stare dobi jer su gladni, promrzli, nemaju razum i jedino slijede svoje instinkte. Svakim danom ih je više i više, a za takvo stanje stvari veliki dio krivnje pripada neodgovornim vlasnicima koji svoje kućne ljubimce izbacuju na ulicu.

Ravnatelj Dvojezične gimnazije tvrdi da psi lualice predstavljaju veliki problem u Karaševu. Jedan od njih je ugrizao najmanje četiri osobe od kojih je jedna s teškim ozljedama prevezena u bolnicu, a malo je falilo da taj opasni pas ugrize i školskog inspektora koji je došao u gimnaziju iz Karaševa prilikom simulacije prijemnog ispita za srednje škole i maturu: „Da, to je baš problem. Za vreme simulacije, kad je došao inspektor iz Ričice koj odgovara za našu Dvojezičnu gimnaziju, malo je falilo da ga ne ugrize pas. Sva sreća što ga je u tom trenutku pratio pomoćni direktor i spasio stvar. Imamo neke pse, jedan od njih je jako opasan, napada ljude i već je ugrizao

Ulični psi u centru Karaševa

pet čovjeka. Uglavnom napada ljude koji dolaze kod nas u školu. Ugrizao je jednog čovjeka što je radio ovdje u školi, čovjek je morao otići u bolnicu u Ričicu kako bi primio prvu pomoć. To je posebno opasan pas. Onda smo napravili jednu adresu Komandi i zatražili da odgovarajuća služba dođe s trinkilizanti i odnese pse nekamo, kako su to napravili prije dvije godine. Rekao sam i viciknezu, a on mi je odgovorio kako nemaju mesto tamo de ji primaju. Izgleda da su ulični psi neriješivi problem. Uostalom, sramota je da nam dođe inspektor pa da ga napadne pas.

Ovaj teški problem već davno zabrinjava i karaševsku komandu,

ali zbog zakonskih propisa koji sprečavaju eutanaziju, još uvijek se ne nazire zadovoljavajuće rješenje za ulične pse iz Karaševa.

„Ne susrećemo se samo mi s ovom problemom, nego čitava država, pa valjda i dio čitave Europe, jer ova pravila i zakon zaštite životinja je donio zapad, Europska Unija i to jedna šarmantna gospođa koja je rekla da ona voli životinje, pogotovo pse. I tako smo stigli do tih nesporazuma, psi u suviše velikom broju, čak i ubijaju ljude, ne samo da im škode. Ali zakon ih štiti. Ovaj zakon nema u vidu da ako štiti pseto, mora mu i suditi. On ga samo štiti. Tu je nesporazum. Nesuglasnica između zakona i stvarnosti. Prema tome, mi nesmiemo uzeti nikakve posebne mere za uništavanje psa bez gazda, jer zakon ih brani. Sad postoji i drugi napast za nas, ovi psi su nam donešeni iz grada. Nisu naši. Za sad, onako kako glasi zakon, nitko im ne može ništa. Može biti, da vremenom će se naći jedna rupa u zakonu, da se mogu ti psi trebiti, jer ih je suviše mnogo. Oni štete i postaju opasni, u čoporima oni napadaju. Moglo bi im se napraviti mjesto za sklonište, ali to košta. Trebljenja psa bez gospodara, ide se zbog toga i do zatvora. Da im nosimo u neko sklonište u Ričicu, to bi bila razmjena poklona. Oni nam poklanjanju, mi njima poklanjamo. Za sad oni imaju sredstva da nam ih prenesu ovdje i da nam ih poklone, a da mi ne opazimo. Možemo i mi da kupimo visoku ispletenu žicu i učinimo košaru, ali iskreno, ponegdje ljudi nam umiraju od gladi i siromaštva, a mi da hranimo pse. Onda bolje neka dajemo tim ljudima.

Lina Tincul

Pas u dvorištu Dvojezične gimnazije

Svakog zadnjeg utorka u mjesecu s početkom od 13:00, na TVR3 prikazuje se naša emisija na hrvatskom jeziku. Gledajte nas!

USKORO ZAPOČINJE POPRAVAK PUTA

U nedjelju 14.04., prilikom tradicionalnog govora, karaševski je knez obavijestio okupljeni puk da će u naredno vrijeme započeti radovi na putu od centra Karaševa pa sve do spajanja s nacionalnom cestom Ričica – Anjina.

Ova iznimno dobra vijest dolazi kao logičan slijed događaja nakon što je nedavno gradsko vijeće Karaš – severinske županije, uz mnogo muke i puno dopisivanja, konačno ustupilo oblasti karaševske komande put DJ581A, poznatiji kao Karašev – Kantar, put o kojemu smo u više navrata pisali u prošlim brojevima naše novine. Sad bismo tek dodali da je naša županija u nešto više od deset godina, koliko je put bio pod njezinom oblasti, nije nikad pokrenula neke masovne radove za rehabilitaciju, tek je u nekoliko navrata površinski krpala rupe prilikom elektoranih kampanja. O žalosnom stanju i ogromnim rupama s ovog puta ne bismo više ni govorili.

Da bi se radovi na ovom dijelu puta odvijali neometano, što brže i efikasnije, dodao je

Radovi na putu u Karaševu

karaševski knez, vozači će pri ulasku ili izlasku iz Karaševa moći koristiti dvije jednosmjerne relacije, ovisno o smjeru u kojem se kreću. Za izlazak iz sela koristit će se relacija puta od centra do Borkinog raskrižja, a zatim lijevo za Bačunjasu, dok će se ulazak u selo odvijati na Bačunjasu, kroz Mangelin sokak,

a zatim kroz Magičin. U svrhu što boljeg saobraćaja, prošlog tjedna je komanda pokrenula i radove za rehabilitaciju ove druge relacije puta, odnosno od centra, preko Magičinog i Mangelskog sokaka pa sve do spajanja s Bačunjasom.

Ivan Dobra

USKRS I IŠČEZAVANJE NARODNIH OBIČAJA

Na blagdan Uskrsa, najvećeg i najvažnijeg kršćanskog blagdana, crkve su u karaševskim selima bile prepune vjernika koji su u miru i radosti došli obilježiti spomen na Isusovo uskrsnuće od mrtvih. Isusovo je uskrsnuće pozvalo sve nas na uskrsnu radost i poručilo nam da zbilju uskrslog Isusa širimo oko sebe, unoseći u svijet pouzdanje, vjeru i nadu.

U Karaševu se u zadnjim godinama mogao opaziti sve manji interes za njegovanje pučkih običaja vezanih za blagdan Uskrsa. Običaj gađanja jaja, kojega su naši stari gajili godinama, polako, ali sigurno, iščezava. Poznato je nestrpljenje s kojim su karaševska djeca i odrasle osobe čekali ovaj veliki blagdan upravo da bi gađali obojana i ispisana jaja. U svrhu postizanja što boljih rezultata, neposredno prije Uskrsa intenzivno se treniralo, a umjesto jaja koristili su se krumpiri. Danas se

Još uvijek se gađaju jaja u Karaševu

u nijednom karaševskom selu ne mogu više primjetiti velike skupine ljudi koje se okupljaju i natječu u gađanju jaja. Ipak, na prvi dan Uskrsa mogla se opaziti jedna izolirana grupica

mladića kako se zabavlja ispred otvorene scene Zajedništva upravo gađanjem jaja. U svim našim mjestima jaja se i dalje boje i ukrašavaju, ali samo da bi se nosili na dar susjedima i rodbini.

Zajedno s omiljenim običajem gađanja jaja propao je u Karaševu i običaj pučkog veselja onakav kakav je bio u davnim godinama. Za ovogodišnji Uskrs nije organizirano zajedničko veselje u središtu Karaševa, ispred komandine zgrade ili u Domu kulture gdje bi se, kao nekoč, okupilo cijelo selo i gledalo kako plešu djevojke i mladići u ritmu karaševskog „danca“, zdupature i starih tradicionalnih popijevki. U našim danima interes za takva veselja znatno je opao, a velik dio Karaševaka preferira drugačiju vrstu glazbe i zabave, uglavnom u restoranima iz centra sela gdje obično gostuju formacije iz susjedne države.

Ivan Dobra

USKRS U KEČI

Dosta našeg naroda zna da ima Hrvata i izvan karaševske doline.

Najpoznatiji su Hrvati iz Rekaša, koji se nazivaju još i Šokcima, i Hrvati iz Keče, koji žive na istočnoj strani Temišvara, na samoj granici sa Srbijom. Pošto me je otac Biskup imenovao 8 marta župnikom u Jimboliji, a Keča je filijala Jimbolije, uspjeli smo imati i prvi zajednički hrvatski Uskrs. Mala crkvice iz Keče je bila puna vjernika, katolika i pravoslavaca, pjevalo se i molilo na četiri jezika ali sam se potrudio da najviše bude na hrvatskom! Posebno me je dirnulo što vijernici odlično odgovaraju na hrvatske molitve, vjerovanje, a pogotovo se perfektno znaju ispovijedati hrvatski. Uz sve to imaju jako lijep, starinski čin kajanja na kraju ispovijedi!

Pogled iz kuta

Hrvati iz Keče danas žive uglavnom u Hrvatskoj Keči ili Checica Croata (službeni rumunjski naziv) za razliku od rumunjske Keče ili Checica Română od kojih ih dijeli samo jedna cesta. Na početku prošlog stoljeća u Hrvatskoj Keči su živjeli isključivo Hrvati, negdje oko 300 i za njih se pouzdano zna da su došli iz Tropolja, negdje oko 1800. godine te da govore zagrebačkom kajkavštinom: zakaj, kaj si rekal itd.

Keča je općina, a knez ima ženu Danijelu, Hrvaticu, koja neumorno piše, čita i fotokopira svaki dobar hrvatski materijal te ga zatim dijeli narodu! Knez je isto jako zabrinut za Hrvate (ni ne može drugačije, nema kud od žene, a sad i od mene!), to se vidi i po posjeti koju smo zajedno učinili Zajednistvu Hrvata u Karaševu prošlog tjedna. Knez iz Keče je molio

da se ponovno oživi partnerijat Karaševo-Checea kako se Hrvati i njihova ostavština (jezik, crkva, groblje) ne bi izgubila.

Što se općine tiče, jako je siromašna, ljudi su nezaposleni i glavni dohodak dolazi u komandu od zemljoradnje i od uzgajanja svinja od strane firme Smittfield. Crkva je jako lijepa. Za crkvene stvari se zauzima gospodin Tomislav koji je zamjenio pokojnog cika Janka. Ljudi su jako fini i korektni, možda najkorektniji od svih pet sela i sedam crkava koje imam u Jimboliji. I kako ne bi bili, kada se o njima pouzdano zna da su potomci starih plemića, finih, bogatih i otmenih ljudi, koji su svojedobno dobili zemljište na ovom prostoru u zamjenu za zemljište ustupljeno važnim vojnim interesima Austro-ugarskog imperija, čija je u to doba bila članica i Hrvatska. Ovdje bih napravio jednu malu digresiju i citirao fra. Petra Vlasica, koji je davne 1928. godine boravio šest dana među Kečanima: „Što je nekada bio renesansni Dubrovnik među hrvatskim gradovima to je danas Hrvatska Keča među hrvatskim mjestima u

Rumunjskoj, a ljudi su najinteligentniji, najbogatiji i, slobodno se može reći, najbolji Hrvati u Rumunjskoj“. Međutim, takva idilična slika kakvu

je Petar Vlasica opazio u Keči u prvoj polovici prošloga stoljeća ne postoji više i danas, dodao bih ja, jer je u naše vrijeme broj stanovnika hrvatskog porijekla opao na otprilike 40 stanovnika, a i hrvatska se riječ danas u Keči ne čuje više tako često kao nekada.

Keča je jedan period išla politički s lupačkim zajedništvom, pa je ostala jedino mjesto koje nije povezano s nijednim mjestom u Hrvatskoj i s neograđenom grobnicom, mada imaju najstarije i najljepše hrvatske spomenike. Kad je tadašnji zastupnik, prof. Milja Radan, posjetio Keču, prva stvar je bila obnova tih spomenika koja je dobro i brzo obavljena!

Od moje strane, dok budem tamo, Kečani neće nikad osjetiti da su sami. Ostaje na nama svima da ih kad god bude nešto važno u našim selima pozovemo da osjete naše kršćansko poštovanje i bratsku ljubav!

Dr. theol. Davor Lucacela

Za vrijeme Svete mise u Keči

HRVATI U RUMUNJSKOJ

Nakon što smo u prošlom broju „Hrvatske grančice“ predstavili dio knjižice „Hrvati u Rumunjskoj“, autora Petra Vlasica, koji se posebno odnosio na Hrvate u Rekašu i Keči, u nastavku ćemo se osvrnuti na autorov boravak i zapažanja među Karaševcima, koji predstavljaju najjaču naseobinu Hrvata u Rumunjskoj.

Ova treća i najveća skupina Hrvata živi na jugo-zapadnoj strani Rumunjske, nedaleko od Ričice, glavnog grada Karaš-severinske županije i brojila je 1928. g. 8.000 stanovnika koje autor naziva skupnim imenom Krašovani. Grupirani su u dvije općine jedne blizu druge, a sva su mjesta mnogo nalik jedno drugome: u karaševskoj općini, sa selima Karaševo, glavno mjesto Hrvata u Rumunjskoj, Nermid, Jabalče i u lupačkoj općini, sa selima Lupak, Ravnik, Vodnik i Klokotič. Autor pretpostavlja da etnonim Krašovani dolazi ili zato što Karaševci žive u krševitim planinama ili pak po rijeci Karaš (turska riječ-voda). Gotovo je svaki Karaševak u to vrijeme imao kuću u selu i salaš u planinama, gdje je držao stado, jer je glavno zanimanje bilo stočarstvo i donekle voćarstvo. Najviše vremena su naši ljudi provodili kod salaša, samo za Božić i Uskrs su dolazili svi u selo. Inače, Karaševci su živjeli dosta siromašno, primitivno, kuće im nisu bile najčišće, napredak ih uopće nije interesirao i držali su se poslovice „Pleti kotac, ko i otac“. S druge strane, bili su dobri, pobožni ljudi, veoma prijazni, imali su dosta djece, veoma lijepe, zdrave, razumne pa ih je bila prava milina gledati.

Što se tiče jezičnih osebjnosti karaševskog govora koje je autor opazio za vrijeme boravka u karaševskim selima mora se istaknuti umetanje suglasnika l unutar riječi i njegova uporaba umjesto u. Na primjer, jabalka (jabuka), pln (pun), človik (čovjek), kalbasica (kobasica), slnce (sunce) itd. Karaševci redovito govore ikavštinom, pogotovo crkvene riječi. Dok za običnu djevojku kažu defka (deminutiv-divička), crkvene riječi izgovaraju isključivo ikavicom, npr. Divica Marija, vira, ispovid. Značajno je kod Karaševaka da gospodin kažu isključivo za svećenike, dok drugu gospodu zovu gospodarima, npr. gospodar sudac, gospodar bilježnik, gospodar učitelj, gospodar profesor.

Posebno obilježje karaševskog narječja jest glagol lati s kojim se Karaševci služe mjesto futurskog oblika glagola biti. Kad bi Karaševak htio reći „ja ću otići“ on govori „lam da idem“ (lam da odem), mjesto „vidjet ćemo“ – „lamo da vidimo“, mjesto „oni će to učiniti“ – „laju da učine“.

U davnini, Karaševci su od malih nogu bili ovčari

Na kraju bih zabilježio autorov razgovor s jednim mladim desetogodišnjim dečkom iz Karaševa na malom proplanku, gdje je bilo puno ovaca. Ne bi li naveo dječaka da stupi u razgovor, autor mu se ovako obratio: „Čuješ, dečko, hoće li nas ove ovce pojesti? Ne laju, ne laju (neće, neće), odgovorio je dječak. Kada su u blizini zalajali neki veliki psi naš autor je opet u šali rekao: „ali psi laju“, dok je dijete na to odgovorio: „Psi laju, gospodine, ali ne laju da vas ugrizu“, to jest neće vas ugristi.

U drugom poglavlju autor se bavi isključivo s narodnim običajima Karaševaka, a te običaje svrstava u tri grupe: običaji iz običnog života, gdje spadaju običaji pri rođenju, pri krštenju, pri vjenčanju i pogrebni običaji, zatim božićni običaji i, na kraju, uskršni običaji.

Najviše narodnih običaja ima prigodom vjenčanja. Ja ću nakratko navesti samo jednog od običaja koji je autor zabilježio prilikom vjenčanja u Karaševu. Odmah se na početku izričito napominje da pogotovo u tim godinama momak nije odabirao sebi djevojku, niti djevojka momka. To je bio isključivo posao roditelja, tvrdi

autor, a djeca su se morala prikloniti njihovoj volji. Nakon što su se roditelji i mladenci složili, onda se odredi jedna subota navečer, da momak ide prositi djevojku.

Kada prosci stignu u djevojačku kuću, mladoženja, otac, mati i rodbina uđu u kuću, a mladože-

nja ostane u kuhinji. U sobi prosci ne kažu odmah zašto su došli, nego počinju zbi-vati šalu. Na primjer, čuli su oni da u nekih ima krasnih jabuka pa su došli kupiti jednu pod bilo koju cijenu. Djevojački otac odgovara da kod njega nema nikakvih

jabuka. Čitava stvar se malo zategne ali poslije mladoženjini roditelji otkriju pravu namjeru i kažu da su došli uzeti djevojku za njihova sina i mole njezine roditelje da im je dadu. Oni ne odgovore odmah, jer kad bi u istom trenutku pristali onda bi se interpretiralo da su jedva dočekali proscu, a to bi bila sramota za djevojku. No na koncu ipak dadu privolu.

Tada dozovu unutra i mladence. I najprije djevojački otac zapita svoju kćer, je li je rado udati se za tog momka. Djevojka odgovara: „Ako mama i nena (tata) hoće, onda i ja hoću“. Ista tako svekar ispituje svoga sina, a momak isto tako odgovara kao djevojka.

Kada je svršena prosidba nastaje domaće veselje. Prosci izvade sakrivenu čuturu rakije, ponude djevojačke roditelje i svi se časte, sretni što su završili posao. Hvale Boga što je roditeljima podario milost da taj dan dočekaju i piju za sreću mladuncima. Djevojka poljubi sve goste koji se zatim razidu svojim kućama.

Treće poglavlje namjenjeno je Koledama koje su tipične samo Hrvatima iz Rekaša.

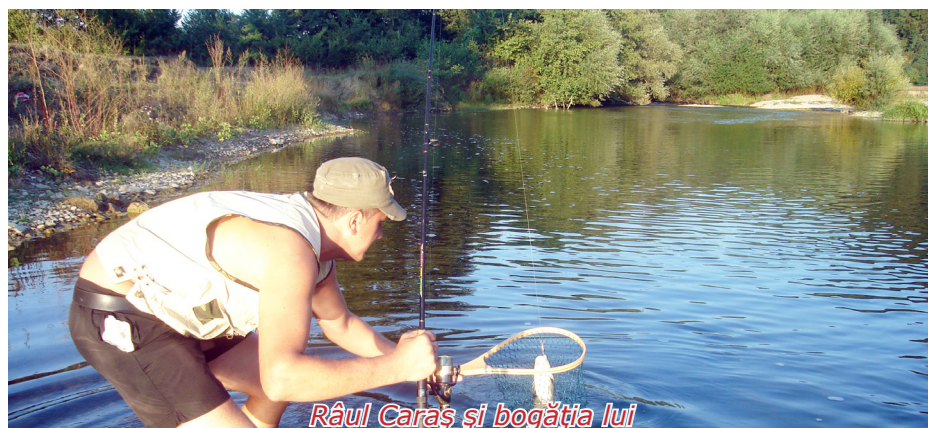
Ivan Dobra

BELDIȚE ȘI CLENI

Pentru că iarna nu-i ca vara, pescuitul în timpul iernii nu este la îndemâna oricui, iar cum eu nu prea am prin apropiere ape cu Peso Luciu (știucă), am decis să-mi încerc norocul pe ape colinare, iar ca apă țintă am ales Carașul.

Peștii pe care urma să-i pescuiesc erau cleanul și beldița, cea din urmă prezentă prin mai toate locurile bune și mai puțin bune ale acestui râu. În astfel de cazuri ca momeala ar fi indicat să avem râme roșii de bălegar, viermi albi de carne și cubulețe de ficățel de pui pentru clean mare, iar pentru beldițe (barzaci) mai putem încerca și la suc-suc sau orice formă de paste mărunte. Atenție mare la suc-suc, în zilele însoțite vă puteți trezi cu câte un scobar mai rășărit la capătul firului și sigur nu v-ați bucura să-l pierdeți, așa că un minciog cât de mic nu o să vă incomodeze prea mult la transport.

Locurile bune pentru un asemenea pescuit pe un râu minunat cum este Carașul sunt ușor de găsit dacă știți unde să le căutați. În primul rând sunt preferabile coturile râului cu praguri înalte, deoarece acolo se formează vârtejuri și se pescuiește în jumătatea râului care face cale întoarsă, apoi locurile cu apă lină și curent slab, pescuindu-se unde-i apa mai adâncă și locurile cu copaci doborâți de vânt, în cazul meu pescuind din josul lor. Dacă vreți să pescuiți la clean, cu ficățel de pui, vă puteți încerca norocul numai cu montura fixă. În schimb, la râme roșii de bălegar și viermi de carne ar fi mai indicat să folosiți linie cu plută, deoarece dumneavoastră căutați peștele și nu el momeala, ceea ce logic pare ușor de rezolvat, dar practic rămâne de văzut. La pescuitul beldiței folosiți varga fină cu acțiune mică, cu o lungime de 2,70-3 m, mulinetă tip spinning, fir subțire 0,12-

Râul Caraș și bogăția lui

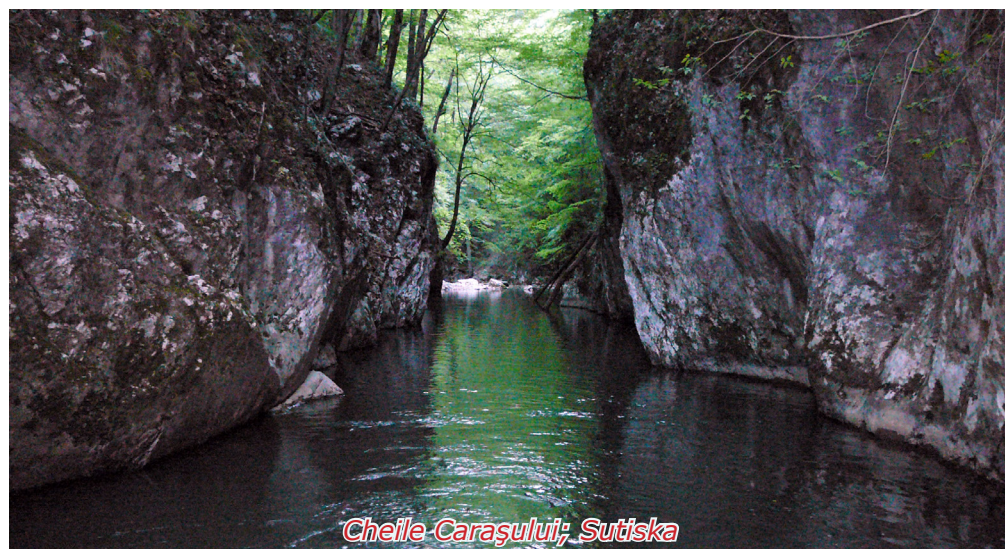
-0,14, pluta de maxim 1 gram, forfac 0,10, două alice de plumb de 2 sau 3 mm, și bineînțeles minciogul. Dacă dați cu viermuși nu este indicat să puneți mai mult decât unul. Dacă puneți mai mulți nu o să puteți scăpa de clenșori de o palmă, pe care veți fi nevoiți să-i eliberați, ca orice pescar sportiv, din cauza dimensiunilor sub limita legală. Momiți din când în când locul cu cocloașe de mămăligă sau pită înmuiată în lapte și reîmpreună cu puțin pământ în care adăugați viermi și râme roșii de bălegar, acestea având rolul ca după descompunere să atragă peștii în jurul lor.

Eu am ales un loc cu apă adâncă de aproximativ 1-1,5 m și curent slab. Inițial am vrut să prind clean mare și am pus ambele bețe la fix cu montura clasică, cu plumbul în față și forfacul la distanța de 25 cm cu cârlig nr.10, în care am pus un cubuleț de ficat de pui. Am așteptat și m-am străduit în zadar două-

trei ore după care am schimbat momeala cu alta proaspătă. Am lansat în zona unde credeam că sălășluiește cleanul cel mare, dar fără rezultat. Râme roșii n-am găsit, în schimb am avut viermuși de carne cu care am hotărât să prind niște beldițe, măcar de-o prăjeala. Am montat lanseta punând firul subțire și linia fină, am desfăcut în doua cocloașe de mămăligă, în care am introdus o măsură bună de viermuși și am momit în locul unde urma să pescuiesc. Am așteptat 30-40 de minute, timp în care am strâns lucrurile nefolositoare la pescuitul beldiței și m-am delectat din termosul de ceai nebunatic cu rum de calitate, iar apoi am trecut la treabă. Nu a durat mult timp până ce beldița a început să muște la viermuși, aproape la fiecare lansare. În aproximativ două ore de pescuit în acest stil, adunasem aproximativ 50 de beldițe și trei scobari rătăciți pe care i-am eliberat.

Am hotărât să plec acasă deoarece degetele, din cauza frigului, aproape că au început să degereze. Nici eu nu știu cum, din neatenție sau din cauza ceaiului, mi-am udat mânușile. Cu mâinile înghețate, dar cu ceva pește în traistă, nu mi-a rămas nimic altceva de făcut decât să pun capăt acestei partide de pescuit pe malul unui râu minunat cum este Carașul, râu de care mă leagă multe amintiri plăcute și foarte puține neplăcute..

Petru Miloș

Cheile Carașului; Sutiska

ȘEDINȚA CONSILIULUI LOCAL LUPAC

Pe 27 martie, anul curent, aleșii comunei Lupac s-au întrunit în sala de ședințe a corpului doi al Primăriei, pentru a da curs invitației primarului și pentru a rezolva problemele apărute în decursul acestei luni.

De această dată toți cei 11 consilieri ai comunei au fost prezenți la dezbateri. Datorită faptului că a expirat mandatul de trei luni a președintelui de ședință Covaci Gheorghe, în debutul ședinței s-a procedat la propunerea și alegerea noului președinte. S-a decis în unanimitate ca pentru următoarele trei luni, acesta să fie consilierul Duma Crăciun. De asemenea, tot la început și tot în unanimitate s-a aprobat și procesul verbal al ședinței anterioare.

În edițiile din lunile octombrie și noiembrie din 2012 a ziarului nostru am scris pe larg despre amplexarea dezbaterilor privind cererea doamnei Diana Andreșoiu de închiriere a terenului pentru pășunat în suprafață de 800 de hectare, aflat în extravilanul comunei Lupac. Diana Andreșoiu este fiica omului de afaceri hunedorean Andreșoi Dumitru, președintele Asociației Crescătorilor de Ovine din județul Hunedoara. Acele dezbateri s-au soluționat pozitiv într-un final, urmând ca, după semnarea actelor, beneficiarul să curețe aceste izlazuri și să plătească Primăriei Lupac contravaloarea chiriei. De la Instituția Prefectului a sosit, însă, o adresă prin care se solicită revocarea tuturor hotărârilor consiliilor locale prin care se concesionează izlazurile către persoane fizice, deoarece acestea contravin prevederilor legii nr.214/2011.

Așadar, izlazurile vor putea fi scoase la licitație numai în baza cererilor organizațiilor și asociațiilor locale ale crescătorilor de animale, legal constituite.

Printre concesionarii pășunilor din extravilanul comunei Lupac a existat, totuși, și o organizație legal constituită, care beneficiază în continuare de terenul concesionat. Este vorba despre cooperativa „Zece brațe din Rafnic”, căreia i s-a diminuat, însă, la cerere suprafața concesionată de la 150 ha la 70 ha, Consiliul Local Lupac stabil-

indu-i totodată și nivelul redevenței către primărie de 15% din valoarea subvenției pe care această cooperativă o va încasa de la APIA.

Au mai fost puse în discuție și aprobate în unanimitate de voturi proiectele de hotărâre privind aprobarea înscrierii în Cartea Funciară a terenului de fotbal din localitatea Clocotici, precum și a lotului zootehnic din localitatea Lupac.

Atracția principală a ședinței din martie a fost, însă, proiectul de hotărâre privind aprobarea bugetului local al comunei Lupac pe anul 2013. Doamna contabilă Maria Lațchici a fost invitată să explice domnilor consilieri modul în care vor se vor împărți banii comunei pe acest an. La cheltuieli, dintre cele mai importante capitole menționăm: întreținerea școlilor (81.310 lei); cultură (30 mii lei investiții pentru sport și 57.600 lei pentru Căminul cultural din Rafnic); locuințe și servicii (50 mii lei reprezentând plata facturilor de energie electrică din cele patru sate ale comunei, 5 mii lei pentru situațiile de urgență, 90 mii lei pentru înlocuirea țevilor pentru alimentarea cu apă din localitatea Lupac, 70 mii lei pentru plata PUG-ului); protecția medi-

ului (cheltuieli materiale în sumă de 150 mii lei); transporturi (pentru plombarea drumurilor, refacerea unor trotuare, deszăpezire s-au alocat 80. mii lei, iar pentru continuarea asfaltării străzilor din Lupac, Rafnic și Vodnic s-au alocat peste 58 mii lei).

În legătură cu apa din localitatea Lupac, primarul comunei Marian Vlasici a menționat că în următorii 3 ani speră să finalizeze de schimbat toată rețeaua de apă de aici, după care apa să se contorizeze pentru toți cetățenii, iar cu banii adunați se va întreține rețeaua, banii din bugetul comunei nefiind suficienți.

Pentru parcul din centrul Lupacului, care este în plină construcție, primarul a informat consilierii că s-a primit de la Ambasada Croației suma de 2000 de euro, iar din acești bani s-a făcut gardul care împrejmuiește acest parc în proporție de 75%. Obligația care revine Primăriei este ca parcul să aibă denumirea unei personalități croate. De asemenea, în parc se va face și o troiță pentru eroii de naționalitate croată care au căzut în cele două războaie. Banii veniți de la ambasadă au fost virăți în contul firmei care execută lucrarea.

Daniel Lucacela

KARAŠEVCI U BANATSKOM TIROLU

Tirolsko naselje osnovali su izbjeglice koji su sudjelovali u tirolskom ratu protiv francusko-bavarske vojske 1809. godine.

Austrijski car Franjo Josip, koji je bio prisiljen ustupiti regiju Tirol Bavariji, nakon mirovnog ugovora s Napoleonom zadužio je Josefa Speckbeckera, koji je bio osuđen zajedno s drugim vojnim činovnicima tirolske vojske, da izbjeglice vodi u južnu Ugarsku (u današnji rumunjski Banat). Stigavši u Banat oni dobivaju zemljište, stanove, poljodjeljski alati i oslobođeni su državnih poreza u roku od šest godina. Selo se najprije zvalo Tiroler Dorf (Tirolsko selo), dok je godine 1812. dobio ime Königsgnad (Kraljevska milost) u čast kralja Franje I. Između 1811. i 1813. u Tirol su dostigle još nekoliko manjih skupina kolonista, među kojima su se nalazile i par francuskih obitelji, tako da je na kraju 1813. kolonija Tirol brojala svega 111 obitelji. U međuvremenu se francuska administracija povukla, pa se brojni Tirolčani, nenaviknuti na teške poljodjeljske radove, počinju vraćati svojim ognjištima. Oni koji se pak ne vraćaju, sele se u Temišvar, osnivajući tamo Tirolsku Ulicu. Tako da sve do 1820. u Tirolu ostaje samo jedna tirolska obitelj i puno praznih kuća. 1821. godine većina praznih kuća popunjavaju 55 obitelji koji dolaze iz njemačkog Wurtemberg.

Godine 1828. u Tirol je pristigao znatan broj karaševskih obitelji, predstavljajući tada jednu trećinu ukupnog broja tirolskog stanovništva. Karaševci su se grupirali u južnome dijelu naselja, osnovavši svoj kvart. Daljnje nastanjenje ovog prostora s karaševskim stanovništvom odvijalo se između 1830. i 1860. kada je više obitelji iz Vodnika, Ravnika i Lupaka krenulo prema Tirolu.

Odlučili smo krenuti prema Tirolu i saznati nešto više o njihovim potomcima ili, bolje rečeno, o onome što je još preostalo od našeg naroda tamo, jer danas tu živi nešto manje od 80 pripadnika hrvatske manjine. Htjeli smo također saznati kako je nekada bilo i kako je sadašnje stanje ove zajednice, a to smo najbolje mogli otkriti kroz razgovor s nekima od najstarijih njezinih pripadnika. U tom novinarskom poduhvatu pripomogao je nam Marijan Radić, jedan od žitelja ovog naselja i, među ostalome, jedan od članova Koordinacijskog odbora Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj.

Reghina Boden

Karaševski Hrvati poznati su po njihovoj konzervativnosti što se ženidba tiče. Rijetki su u našoj prošlosti bili slučajevi kada su se Karaševci ženili s pripadnicima drugih etničkih skupina. To je donekle doprinijelo identitetskom opstajanju kroz vijekove ove zajednice, koja i danas živi grupirana u sedam sela u geografsko kompaktnoj zoni takozvanog karaševskog bazena. Stoga,

natrefili smo jednog seljanina s poslom ispred kuće i zapitali ga da li je on Karaševak. Sedamdeset mu je i nešto godina i smješkom na licu odgovara nam da mu je ime Feštei te da je...mađarske nacionalnosti. Unatoč tome, dobro zna karaševski govor jer cijelo je svoje djetinjstvo proveo igrajući se s karaševskom djecom.

Stari Hrvati iz karaševskih sela u Tirolu

interesantno nam je bilo otkriti kako se ponašala ova tirolska skupina Hrvata Karaševaka, koja se otprilike 200 godina fizički odcjepila od spomenute zone.

Karaševski sokak nalazi se na samom ulazu u Tirol i prostire se blizu katoličke crkve, a kao orijentacijska međa između njega i njemačkog kvarta služi jedan stari ulični bunar. Dok smo šetali glavnom ulicom (na karaševskoj strani), i čekali Marijana Radića da dođe iz „šite“, jer je zaposlen u Općini Doclin,

Tada je njih bilo puno i na sve strane naokolo po sokaku moglo se karaševski čuti. Danas ovdje žive još nekoliko hrvatske obitelji. Većina je odselila u Temišvar, a umjesto njih došli su mahom Rumunji. „Kupil sam ovej dom pored mojega od Rebežile“ pokazuje nam ponosan Feštei na veliku, solidnu kuću koja je nekoć pripadala Karaševku.

nastavak na 7 str.

nastavak sa 6 str.

Kada je napokon stigao naš Marijan, otpratio nas je do prve kuće iza starog uličnog bunara. Tamo smo upoznali duhovitu osamdesetogodišnjakinju Boden Reghinu Mariju. Ime joj nismo mogli uvrstiti među karaševskima, a niti je mjesto na kojem joj kuća visila, kako nam se objasnilo i kako smo mi sve do tada razumijeli, pripadalo karaševskom sokaku. „Sad imam nimačko ime, če sam uzela Nemca, ali sam se prije zvala Udovica“, odgovorila nam je gospođa stavljajući kraj našoj zabuni. „Moja tetka, mamina sestra je bila prva koja je uzela Meštika. To je bilo negdi okol 1920. godine. a do tad nesu se mišali jedni s

Vijećnici ispred tirolske općine

jetao upravo kao prvo proljetno sunce koje je sve jače počeo iskazivati svoju blagu toplinu nad (još uvijek!) ožebnulome tirolskom nebu. Govorili smo o životu, običajima i navikama

Stara karaševska narodna nošnja u Tirolu

drugim, svaki si uzimal njezinu naciju“, nastavila je naša Reghina, a naš je ugodni razgovor cv-

hrvatske zajednice i o njezinoj kohabitaciji s njemačkim narodom koji je nekada ovdje sačinjavao većinu: „Kad smo imali balove ovde u selu mi smo išli kod Aržoke, a Nemci su si išli tamo kod nji če oni nesu ni vikali kod nji na igru, pa smo si ondak mi činili našeg. Sve po lepo je bilo kod nas!“. Kod „Aržoke“ nije bilo ništa drugo negoli seoska birtija u karaševskom kvartu, jer u to doba nije postojala neka druga specijalizirana dvorana koja je mogla ugostiti jedan takav događaj, kao što to danas čini seoski Dom kulture.

Ipak, za vrijeme drugog svjetskog rata odnos između njemačke i hrvatske zajednice iz Tirola znatno se

pogoršao: „Kad sam bila drugi razred, Nemci su svu karaševsku decu upudili nadvor iz škole i su ni držali u magaziji de su bili selski bikuve. Četiri godine smo tako sideli i ješte su ni plašili če laju da ni metnu svi na gramadu i laju da ni upale. To su bila strašna vremena“

Nerijetko je svojim pravovremenskim intervencijama nadograđivao razgovor puno mlađi Marijan Radić, iako nije sve svoje znanje o prošlosti ovdašnje karaševske skupine temeljio u potpunosti na proživjelom iskustvu već i na onome što mu je svoj voljeni djed nekoć pričao: „...neki put su imali naši luđe salaši, oni koji su bili po bogati. Oni su imali i domove u selu, aman su sideli najviše tamo kod salaša, če tamo su imali maru, zemlju – sve. Posik je došlo intovărăšire u 1958. i su im se povadili vinogradi, slive i sve što su imali, pa luđe su se teglili u selo. Ondak, u 1962. je došal kolektiv, su im se zatrli svi salaši i sve je bilo gotovo“.

U Tirolu smo razgovarali i s devedesetogodišnjakom Francom Rebežilom, koji unatoč svojim naprednim godinama još uvijek se dobro drži. Zatekli smo ga kod kuće obrađujući neke radove u svome vrtu zajedno sa svojom kćeri. Kao i u slučaju gospođe Reghine niti se on nije oženio s Hrvatima već je odabranica njegovog srca bila također njemačke nacionalnosti. U mladosti bio je doktor veterine. Veterinski fakultet završio je u Bukureštu, gdje je imao mnogo kolege iz Srbije i iz Grčke jer u to vrijeme, kaže nam, jedino je u Bukureštu postojao fakultet za veterinu u Balkanu.

Odmah nakon što smo se predstavili rekao nam je da mu na vojnom livretu piše „croat“ i da ga je profesor povijesti, za vrijeme osnovne škole, pitao kako se piše njegovog prezime, sa ž ili g. Odgovorio mu je da se piše Rebežila – dakle sa ž. „Atunci ești croat“ – glasilo je verdikt svog profesora povijesti, nitko drugi negoli Traian Simu, koji je baš u to vrijeme pisao knjigu „Originea crașovenilor“.

Daniel Lucacela

Franca Rebežila i njegoa kći